

Johdon sihteeristö

Suomen Pankki

Ohje

17.11.2023
SP/FIVA-EI RAJOITETTU

-
Julkinen

1 (3)

Rahojen aiheiden käyttö

1 Euroseteleiden tekijänoikeudet

Eurosetelien ulkoasua koskevat tekijänoikeudet kuuluvat Euroopan keskuspankille (EKP). EKP ja sen puolesta toimivat kansalliset keskuspankit voivat vedota tekijänoikeuksiin tekijänoikeuksien vastaisesti valmistettujen tai levitettyjen seteliihmeen jäljennösten johdosta; tekijänoikeuksien vastaisia ovat esim. sellaiset seteliihmeen jäljennökset, jotka saattavat vaikuttaa kielteisellä tavalla eurosetelien asemaan julkisuudessa.

EKP:n päätöksessä (EKP/2013/10) kuvataan eurosetelien seteliihmeen jäljentämistä koskevat yksityiskohtaiset määräykset, joita tulee tarkoin noudattaa:

Euroopan keskuspankin päätös, annettu 19 päivänä huhtikuuta 2013, euroseteleiden nimellisarvoista, selitelmistä, vaihtamisesta, käytöstä poistamisesta ja seteliihmeen jäljentämisestä (uudelleenlaadittu) (EKP/2013/10), konsolidoitu teksti: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CELEX:02013D0010-20210104>

2 Eurometallirahojen tekijänoikeudet

Metallirahasta annetun lain (216/1998) nojalla Suomen valtiolla on yksinoikeus lyöttää EU:n lainsäädännön mukaisesti Suomessa metallirahaa omaan lukuunsa.

Euroon liittyneiden jäsenvaltioiden eurometallirahojen (euron ja sentin määräiset metallirahat) liikkeeseenlaskusta säädetään oheisessa EU:n asetuksessa:

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 651/2012, annettu 4 päivänä heinäkuuta 2012, eurometallirahojen liikkeeseenlaskusta: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2012/651/oj?locale=fi>

3 Euroseteleiden ja -metallirahojen suojaaminen väärennöksiltä ja tekijänoikeuksien loukkauksilta

Laillisiin maksuvälineisiin liittyvää luottamusta pidetään yllä erinäisiä maksuvälinetikoksia, etenkin rahanväärennyksiä, koskevilla rikoslain säännöksillä.

Rikoslain (39/1889) 37 luvun 1–7 §:ssä säädetään rahanväärennyksistä, rahanväärennyksen valmistelusta, väärän rahan käytöstä ja hallussapidosta sekä rahajäljitelmän levityksestä.

Euroseteleiden ja -metallirahojen väärentämisen rangaistusseuraamuksena voi olla sakkoa tai vankeutta neljästä kuukaudesta 10 vuoteen (rikoslain 37 luvun 1–3 §). Väärän rahan käytöstä tai rahajäljitelmän levityksestä voidaan

Johdon sihteeristö

Suomen Pankki

Ohje

17.11.2023

SP/FIVA-EI RAJOITETTU

-

Julkinen

2 (3)

tuomita sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi (rikoslain 37 luvun 5 ja 7 §).

Rahanväärennyksestä säädetään myös neuvoston asetuksessa euron väärentämisen torjunnan edellyttämistä toimenpiteistä (EY) N:o 1338/2001 (1.2 artikla):

Neuvoston asetus (EY) N:o 1338/2001, annettu 28 päivänä kesäkuuta 2001, euron väärentämisen torjunnan edellyttämistä toimenpiteistä, konsolidoitu teksti: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2001/1338/2009-01-23?locale=fi>

Rahanväärennys ja rahajäljitelmän levitys ovat virallisen syytteen alaisia tekoja. Suomen Pankki toimii asianomistajan asemassa raharikosasioissa.

Tekijänoikeusrikoksesta puolestaan säädetään rikoslain 49 luvun 1 §:ssä ja tekijänoikeusrikkomuksesta tekijänoikeuslain (404/1961) 7 luvun 56 a §:ssä. Tekijänoikeusrikoksesta voidaan tuomita sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi. Tekijänoikeusrikkomuksesta voidaan tuomita sakkorangaistukseen.

Luvattoman seteliaiheen jäljennöksen määritelmä on EKP:n suuntaviivojen (EKP/2003/5) 1 artiklassa. Kyseisissä suuntaviivoissa säädetään myös Suomen Pankin ja EKP:n toimenpiteistä luvattomia seteliaiheen jäljennöksiä vastaan.

Euroopan keskuspankin suuntaviivat, annettu 20 päivänä maaliskuuta 2003, euroseteleiden vaihtamisesta ja käytöstä poistamisesta sekä toimenpiteiden toteuttamisesta luvattomia seteliaiheen jäljennöksiä vastaan (EKP/2003/5), konsolidoitu teksti: <https://eur-lex.europa.eu/eli/guideline/2003/206/2020-12-15?locale=fi>

Mikäli tekijän menettely täyttää esimerkiksi sekä rahanväärennyksen että tekijänoikeusrikoksen tunnusmerkistöt, tulee pohdittavaksi, sovelletaanko molempia tapaukseen soveltuvia tunnusmerkistöjä vai tuleeko tehty vääryys katetuksi rahanväärennyksen tunnusmerkistön soveltamisella. Lainkonkurrenssin arvioi kunkin tapauksen osalta lainsoveltaja kokonaisharkinnan perusteella ja tapauksen tosiseikat huomioon ottaen.

4 Markkojen tekijänoikeudet

Suomen Pankin liikkeelle laskemat markan nimellisarvoiset setelit ("markka-setelit") lakkasivat olemasta voimassa laillisina maksuvälineinä 1.3.2002. Markka-seteleiden kuva-aiheisiin liittyvät tekijänoikeudet ovat kuitenkin edelleen voimassa, jos kuva-aiheen tekijän kuolemasta on kulunut vähemmän kuin 70 vuotta. Tekijänoikeuslain 43 §:n mukaan tekijänoikeus on voimassa, kunnes 70 vuotta on kulunut tekijän tai, jos kysymys on yhteisteoksesta, viimeksi kuolleen tekijän kuolinvuodesta.

Johdon sihteeristö

Suomen Pankki

Ohje

17.11.2023

SP/FIVA-EI RAJOITETTU

-

Julkinen

3 (3)

Markka-seteleitä esittävien valokuvien käyttäminen kaupallisiin tarkoituksiin on kielletty ilman tekijänoikeuden haltijan lupaa. Markka-seteleiden aiheita ei saa muuttaa. Markka-seteleiden esittämisestä mahdollisesti aiheutuvista vahingoista vastaa kuvien esittäjä ja käyttäjä.

Markka-seteleiden kuvien käyttämiseen esimerkiksi uutisaineistona ja tieteellisissä julkaisuissa sovelletaan Suomen lakia mukaan lukien tekijänoikeuslaki.

Vaikka markka-setelit eivät enää olekaan laillisia maksuvälineitä, niiden luvantonta jäljentämistä voidaan arvioida tekijänoikeuslain rikkomisen lisäksi rikoslain 33 luvun mukaisina väärennysrikoksina ja väärennöksen käyttämistä esimerkiksi petoksena rikoslain 36 luvun nojalla.

Mahdollisten oikeusprosessien aloittaminen on asianomistajien ja viranomaisten harkinnassa. Suomen Pankki ei vastaa markka-seteleitä esittävien kuvien käyttämisestä eikä mistään käytöstä mahdollisesti aiheutuvista suorista tai epäsuorista vahingoista.

Mainittakoon, että 20 markan setelin aihe perustuu Studio KuvaSiskot –valokuvausliikkeen Väinö Linnasta ottamaan valokuvaan ja että esimerkiksi Jean Sibeliuksen oikeudenomistajat valvovat 100 markan setelin aiheen käyttämistä.

5 Yhteystiedot

Seteleihin liittyvissä kysymyksissä voi olla yhteydessä Suomen Pankkiin.

sähköposti: [info\(at\)bof.fi](mailto:info(at)bof.fi)

osoite: Suomen Pankki

Viestintä

PL 160

00101 Helsinki

Metallirahoihin liittyviin kysymyksiin vastaa valtiovarainministeriö.

sähköposti: [viestinta.vm\(at\)gov.fi](mailto:viestinta.vm(at)gov.fi)

osoite: Valtiovarainministeriö

Budjettiosasto

PL 28

00023 Valtioneuvosto